

גיליון מס' 511 פרשת ויקרא

תשפ"ג שנה אחת עשרה

הציבור נקרא להמשיך ולהתפלל לרפואת רבי משה הלל בן מינדל בתושח"י

דברי שי"ח

ממרן רשכבה"ג שר התורה הגר"ה קניבסקי זצוק"ל

בעלי אסופות"ח

ובדרך כלל הסיימים כל ימות השנה היו ביחידות, אבל מעת פטירת הרבנית ע"ה חיזר אחר מנין לומר קדיש בעשרה, והיה לובש כובע וחליפה ומסיים מעומד, [וכשהיה זה ביום שישי בעת שהיה החברותא עם גיסו מרן הגר"י זילברשטיין שליט"א היה הגר"י רוקד מעט עמו ועם המשתתפים לשמחת התורה].

מנהגו היה שמיד שמסיים המסכת מתחיל המסכת הבאה, והוא על פי מש"כ הטור (סימן תרס"ח) והמשנ"ב (סק"י) להתחיל מיד אחר וזאת הברכה פ' בראשית כדי שלא יהא פתחון פה לשטן לקטרג לומר כבר סיימו אותה ואינם רוצים לקרותה עוד.

אמר שגם הקדיש של סיום מסכת אין אומרו רק יתום, ואם המסיים אינו יתום יאמר אחר הקדיש במקומו.

אמר לי שיש ענין גדול באמירת ההדרן ושאר פסוקי דרחמי שאחר הסיום, ואין להזדרז בעת שעושה סיום בציבור, כשהציבור ממהר ורוצים שיאמר מיד הקדיש, ולדחות הדבר לאמרה הדרן כו' אח"כ, כי יש בזה סגולה לאומרו לאלתר אחר הסיום, ואמר שגם בעת הסיום שכינה כנגד הלומד כדאי' במסכת תמיד (ל"ב ב'), ולכן אע"פ שאין לשאול ביחידות צרכיו בלשון ארמי, כאן אומרים בעת הסיום תחינות בלשון ארמי 'הדרן עלך' כו' 'לא תתנשי מינן' כו', כמו שמבואר בגמ' שבת (י"ב ב') לגבי חולה ששכינה מראשותיו, שאם יש שכינה אפשר לבקש גם בלשון ארמי.

אמר לי פעם על מה שטענו, שעל ידי סיום בערב ר"ה, מפסידים מש"כ במדרש שהמתענה בער"ה מוחלין לו שליש עונות, דהאמת שלא כתוב בטור שמוחלין לאותן המתענים, רק שבזכות שהראשים מתענים מוחל הקב"ה לכלל, והוסיף ואמר, תאמר להם, שאמנם ע"י תענית מוחלין שליש עונות, אבל על ידי סיום מוחלין כל העונות, ופעם נשאל על מי שהיה תמיד שומע סיום בער"ה וכעת רוצה להתענות אם שפיר דמי, ואמר שיש לעשות על דבר זה התרת נדרים, כי יש מעלה גדולה גם בשמיעת סיום אף שאינו המסיים בעצמו, וכמו כן אמר דאף שהוא סנדק ובעל ברית אם הורגל בסיום יש לו לעשות סיום או לשמוע ככל מנהג טוב שעשאו ג' פעמים שדינו כנדרי מצוה.

תענית בכורות וסיום מסכת

נהג בערב חג הפסח היה רבנו זצ"ל שהיה בכור וחייב בתענית בכורות, נוהג לסיים מידי שנה ברבים כל התלמוד בבלי, לפטור עצמו ושאר הבכורות מהתענית, וכמבואר במשנה ברורה (סי' ת"ע סק"י), ואח"כ בביתו היה מסיים התלמוד ירושלמי ושאר חלקי התורה, וכמו כן נהג בערב ראש השנה לסיים מסכת קידושין שזה 'חצי הש"ס', ברבים, לפטור מתענית הנזכר בטור (סי' תקפ"א) בשם המדרש ויק"ר פ' אמור (פ"ל ס' ז').

ונהג זה עשרות בשנים עוד בחיי מרן החזו"א זצ"ל, ואמר שמרן החזו"א עצמו נהג להשתתף באומרו הן אמנם ע"פ דין בלא"ה אני פטור מן התענית לרוב חולשתי אבל מהיות טוב אם אפשר להשתתף בסיום עדיף.

שמעתי מרבינו זצ"ל שהיה מקפיד שלא לסיים מסכת ביום תענית, או בעת שהיה בדרך ולא היה לפניו לטעום דבר אחרי הסיום, כי שמע מאביו מרן בעל הקה"י זצ"ל, כי מי שאינו מקפיד בכל סיום לטעום איזה דבר לאלתר אחר שמסיים לכבוד הסיום, א"כ לא יועיל לו מה שיעשה סיום לפטור מן התענית, כי כמו שכשאיירע לו סיום בתענית דחה הטעימה אחר התענית, כמו כן עתה נאמר לו שידחה הטעימה, וכיו"ב מבואר במשנה ברורה (סי' תקנ"א סקע"ג) מהא"ר (שם סכ"ו) לגבי אכילת בשר ושתית יין על סיום מסכת בתשעת הימים, דאם לא היה עושה סעודה בשאר הימים אפשר שלא יעשנה גם עתה.

וכשהיה רבינו זצ"ל מסיים מסכת בעת לימודו ב'כולל חזון איש' היה מקפיד לשתות עכ"פ מעט מים, והיה יוצא עם המים מחוץ לכולל לשתות [ולא רצה לשתות בביהמ"ד, וכמו כן לא שתה בעמידה עי' בגיטין ע' ב' לא ישתה מעומד, ואם לא היה כסא שם לשבת ישב על המדרגות לשתות מיושב]. ובשנים המאוחרות היה עמו בנסיעות בקבוק יין לטעום מעט אחר סיום בדרכים, וכשעשה סיום בביתו היה מכבד גם את הרבנית ע"ה השותפה עמו בסיום לשתות יין, [ומה היה גדולה התרגשותה שאף כשבנו עליית הגג לרבינו זצ"ל ועשה סיום בקומה העליונה אעפ"כ לא שכח לקרא לה לסיום לטעום יין ולשמוח עמו בשמחת התורה].

המתנה שלך לאפיקומן

לאחר עשור שנים של הוצאת הגליון "דברי שי"ח" זכינו ולרגל יום היארצייט הראשון לרבינו זצוק"ל הופיע ויצא לאור הספר "דברי שי"ח" המרכז בתוכו ענינים רבים שהובאו במשך השנים בגליונות מחולק ומסודר לעשרות ענינים שונים, וכן מובא בספר המדור המפורסם שרבים ציפו לו מדי שבוע "עלי שי"ח" ממדור זה נלקטו במשך השנים חומרים רבים ופורסמו בקבצים ובספרים שונים ועכשיו סודר הכל וכל המדור מובא במלואו.

מעמד לחיים התקיים בבית מרן הגר"ש שטימן שליט"א ששיבח את הספר ואמר "ספר זה עושה לרבינו כבוד, כולו דברי תורה הנהגה והלכה".

לקראת סיום המהדורה נותרה כמות מצומצמת של ספרים ניתן להשיג בחנויות הספרים או אצל המחבר במס': 053-3145900

להצטרפות לרשימת מקבלי הגליון במייל ניתן לשלוח בקשה לכתובת: divreysiach+subscribe@googlegroups.com

ניתן לתרום ולהקדיש ע"ג הגליון לע"ג, לרפואה ולהצלחה וכד', נשמח לקבל עובדות, הנהגות, וש"ת מרבינו.

שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת עַל גְּדוּלֵי הַדּוֹרוֹת

עובדות חדשות ונדירות מפי רבינו מרן זצוק"ל!

מדור שָׁנִים קְדֻמוֹנִיּוֹת - לשבועות הבאים בעז"ה

בעז"ה בשבוע הבא גליון מורחב לקראת חג הפסח

יופיע מאמר מקיף על הקשר בין רבינו להגאון הגדול רבי יהודה שפירא זצ"ל מראשי כולל 'חזון איש' נשמח לקבל מקוראינו הנאמנים מסמכים, תמונות, עובדות ומעשיות הקשורים להנ"ל

מרן הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל בעל 'אגרות משה'

ברוך שחלק

למרות המרחק הגיאוגרפי הרב שהיה בין שני גדולי הדור - רבינו והגאון בעל האגרות משה זכר צדיקים לברכה שהתגורר בניו יורק בארצות הברית, היתה היכרות ביניהם, ורבינו העריכו מאוד, והיה מזכיר את שמו בהערכה רבה. וכאשר פעם אחת הגיע הגר"מ לארץ ישראל להשתתף ב'בכנסיה הגדולה', כאשר פגש בו רבינו הוא בירך עליו את ברכת 'ברוך שחלק' בשם ומלכות, בהוראת אביו מרן הסטייפלר.

"ידידי הר"ח קניבסקי"

הערכתו של ר' משה כלפי רבינו גם היא היתה אדירה. במכתב לספר ה'רוקח' על המועדים שנדפס מחדש בשנת תשד"מ עם הגהות ומקורות שנכתבו על ידי רבינו שליט"א, והודפס על ידי מוה"ר יואל קלוגמאן, כתב הגר"מ בשבחו של רבינו, ובין השאר הוא מציין כי "הרה"ג מוהר"ר חיים קאנעווסקי שליט"א ראיתי הקדמתו שעשה לספר זה והראה ראיות גדולות אשר הם דברי רבינו בעל הרוקח... הוא ממשיך וכותב כי הספר "מוגה ומדויק היטיב על ידי ידידי הר"ח קאנעווסקי שליט"א אשר יש לסמוך עליו אשר הוא הגהה מדויקת".

פעם כאשר נשאל רבינו מדוע כותב עליו ר' משה את התואר ידידי, השיב ש"כמה פעמים שלחתי לו לבקשת אבא שאלות בהלכה".

וסיפר רמ"ש גרליץ: פעם אחת דנו קמיה רבינו בענין חידוש של בעל האגרות משה שלא נזכר במשנה ברורה, ושאלו האם צריך לחוש לזה לדינא, וענה "אני לא בר פלוגתא של רבי משה", ולא רצה להזדקק לשאלה (ספר 'הספרים').

מרן הגר"מ פיינשטיין

פוסק גדול וצדיק

פעם כאשר הגיע רבינו אל בית אביו מרן בעל הקהילות יעקב, סיפר לו אביו שמקודם היה כאן אחד שמכנה את עצמו רב, והוא עטור בזקן ולובש שטריימל, ובידו ספר קנטור שחיבר כדי לדחות בלעג את פסקיו של רבי משה פיינשטיין, "וגערתו בו ונזפתו בו על שהעליב את ר' משה וזרקתי אותו", והוסיף הסטייפלר לרבינו "רבי משה הוא פוסק גדול וצדיק". (אורחות רבינו ח"ה עמוד קנ"ח).

הוספת שם

בימי מחלתו של ר' משה בשנת תש"מ, ביקשו בני המשפחה להוסיף שם לשמו כסגולת לרפואה שלימה, הם פנו אז למרן הגר"ש אלשיב שענה בשאלה "איך אפשר לשנות שם ולקחת את כל הזכויות של רבי משה".

ועובדא זו עלתה על שולחנו של רבינו. היה זה בערוב ימיו של מרן

הגר"ש, כאשר היה חולה במצב קשה ובני המשפחה התאספו במעונו של החתן הגדול - רבינו זצ"ל, ודנו על אפשרות שינוי השם, וסיפרו את העובדא הנ"ל, ובעקבותיה הכריע רבינו שתשובה זו יפה גם לגביו עצמו ולכן לא שינו את שמו (ספר השקדן ח"ג עמוד 262).

תרגום פירוש המשניות להרמב"ם

אמר רבינו שבספרו 'דרך אמונה' הוא מצטט מתוך פירוש המשניות שיצא לאור זה מכבר בתרגום של הר"י קאפח (ראה בבאור ההלכה פ"ה ממעשר ה"ג ד"ה כופת "בפירוש המשניות העתקה חדשה"), אף שיצאו עוררין על המתרגם, מכל מקום סמך על מה שראה שגם ר' משה פיינשטיין מעתיק אותו בספריו (מפי הגר"ר עזרא קורח, וע"ע אבן העזר ג' סימן ל"ב ענף ה' עמוד תע"ה)

הגר"ר ראובן פיינשטיין בנו של מרן הגר"מ במעונו של רבינו

'מעשר' מהזמן

מרגליה בפומיה דרבינו משמו של ר' משה כי יש דין 'מעשר' גם מהזמן, דהיינו שכמו שאדם צריך להפריש מממונו לטובת העניים כך צריך להפריש מזמנו לטובת האחרים, ופעם התבטא, אני מפריש הרבה יותר מ'מעשר'...

ונעתיק בזה דברים שכתב להגר"ר פנחס וויס שליט"א, בראש ספרו 'זיו אבות' על מסכת אבות:

ואכתוב הערה אחת. במאמר י"א הביא מהגר"מ פיינשטיין זצ"ל שכן תורה צריך ליתן מעשר מזמנו ללמד לאחרים, אף על פי שעל ידי מתבטל מתורת עצמו ע"ש.

והנה בגיטין ס' ע"ב אמרו רב שימי בר אשי אתא לקמיה דאביי, אמר ליה לותבן מר בעידנא, (יושיבני אדוני ללמוד בעת קבוע, רש"י), אמר ליה אית לי עידנא לדידי. ולותבן מר בליליא, אמר ליה, אית לי מיא לאשקויי, אמר ליה, אנא משקינא ליה למר מיא ביממא ולותבן מר בליליא, אמר ליה לחיי, ומדלא אמר ליה אע"ג דאית לך עידנא אתה חייב מעשר, משמע שאין חייב.

ואין לומר שכבר נתן מעשר דאם כן הוה ליה למימר אית לי עידנא

לדידי וכבר נתתי מעשר, שאין חייב כלל לבטל מקביעות לימוד עצמו דחייך קודמין, ורק כשאמר ליה לישקיה ליי ויהיה לו זמן, אז ראוי לו לשלם לו עבור הזמן שנותן לו בקביעות לימוד עכ"ל.

